

آیین نامه حمایت از تولید، دانش بنیان و فناور و اشتغال آفرین در صنعت آب و برق

مصوب ۱۴۰۱/۰۴/۲۲ منتشره در روزنامه رسمی به شماره ۲۲۵۳۳ به تاریخ ۱۴۰۱/۰۵/۰۸

ماده ۱ - در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط بکار می روند:

۱ - محصولات دانش بنیان: کلیه کالاها و خدماتی که در حوزه فناوری های بالا یا متوسط به بالا قرار می گیرند به این معنا که دانش فنی طراحی و ساخت نمونه آزمایشگاهی یا دانش فنی فرآیند تولید محصول به دلیل پیچیدگی فنی به سختی قابل کپی برداری بوده و کسب آن از موانع اصلی ورود شرکت های دیگر به بازار باشد و یا نیازمند تحقیق و توسعه قابل توجه، توسط گروه فنی خیره برای کسب آن بوده و یا منجر به ایجاد خواص یا کارکردهای پیچیده ای در محصول شده باشد.

۲ - شرکت دانش بنیان: شرکت یا مؤسسه خصوصی یا تعاونی که به منظور هم افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش محور، تحقق اهداف علمی و اقتصادی (شامل گسترش و کاربرد اختراع و نوآوری) و تجاری سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالا و خدمات) در حوزه فناوری های برتر و با ارزش افزوده فراوان به ویژه در تولید نرم افزارهای مربوط تشکیل می شود.

۳ - کارخانه نوآوری: کانونی برای پذیرش فکر نو (ایده)ها، رشد و به بار نشستن خلاقیت نیروهای متخصص که در آن تمامی ابزارها و منابعی که برای کارآفرینی و رشد یک فکر نو (ایده) نیاز می باشد همانند زیرساخت ها، مربی و مشاورین خبره، سرمایه گذاران خطر(ریسک)پذیر، خدمات دهندگان به کسب و کارهای نوپا (استارآپ)ها، شتاب دهنده ها و غیره وجود دارند.

۴ - طرح های پیشران: مجموعه ای از طرح (پروژه)هایی که بر اساس اولویت ها و چالش های اصلی صنعت آب و برق تعریف می شوند و شکل گیری شرکت های دانش بنیان و فناور و اشتغال دانش پایه بر اساس این نیازها، تحت پوشش حمایت های دولتی تسهیل می گردد.

۵ - سرمایه گذاری خطرپذیر (جسورانه): تأمین سرمایه لازم برای شرکت ها و کسب و کارهای نوپا (استارت آپ) و کارآفرین که مستعد جهش و رشد ارزش بوده و در عین حال دارای هوا (ریسک) زیادی می باشد.

۶ - وزارت: وزارت نیرو.

۷ - معاونت: معاونت علمی و فناوری رییس جمهور.

ماده ۲ - وزارت با همکاری معاونت مکلف است ظرف یک ماه نسبت به انجام موارد زیر اقدام نماید:

۱- زمینه سازی برای همسرانی چالش ها و ظرفیت ها، شکل گیری فعالیت های دانش بنیان جدید، پشتیبانی و رفع موانع تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین در صنعت آب و برق.

۲- شناسایی و معرفی محصولاتی که دارای ارزشی زیاد، حجم بالای واردات و یا راهبردی هستند.

۳- ایجاد ساز و کارهای حمایتی از قبیل از پوشش خطر(ریسک) تجاری سازی، ارائه تسهیلات خطرپذیر، بیمه، پیش خرید، خرید تضمینی، تولید بار اول و جبران مخاطرات احتمالی استفاده از محصولات دانش بنیان.

۴- تدوین ساز و کارهایی برای جبران مخاطرات احتمالی استفاده از محصولات دانش بنیان و فناور در شرکت های تابعه و وابسته وزارت از قبیل بیمه.

۵ - ترغیب و تشویق مدیران و کارکنان شرکت های تابعه و وابسته وزارت به حمایت از زنجیره ارزش در تولید محصولات دانش بنیان و فناور در قالب ضوابط ارزیابی عملکرد.

۶ - حمایت، معرفی و زمینه سازی برای حضور شرکت های دانش بنیان و فناور مرتبط با صنعت آب و برق در بازارهای خارجی با همکاری معاونت و وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان برنامه و بودجه کشور.

۷- ایجاد ساز و کار مورد نیاز برای پیگیری اعتراضات شرکت های دانش بنیان و فناور در حوزه های مأموریتی وزارت.

ماده ۳ - برای ایجاد فضای تعامل میان واحدهای ذی ربط در شرکت های مادر تخصصی وزارت و شرکت های زیرمجموعه، شرکت های دانش بنیان و فناور، بخش های متولی تحقیق و توسعه در شرکت ها و سایر فعالین زیست بوم نوآوری نیرو و نگاشت نیازها و ظرفیت ها و اطلاع رسانی در خصوص فعالیت های دانش بنیان و فناور جدید، تسهیلات و حمایت ها و پایش طرح(پروژه)ها، وزارت مکلف است نیازها و اولویت های تحقیقاتی خود را در سامانه نظام فکر نو(ایده)ها و نیازها (نان) ثبت نماید.

ماده ۴ - در راستای حمایت از رشد و توسعه شرکت های دانش بنیان و فناور در صنعت آب و برق و توسعه زیست بوم نوآوری نیرو، وزارت مکلف است نسبت به اختصاص فضا و امکانات و تخصیص اعتبارات لازم برای راه اندازی پارک علم و فناوری نیرو با مجوز وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ظرف سه ماه اقدام نماید.

تبصره - وزارت مجاز است در چهارچوب قوانین و مقررات، از امکانات و تجهیزات و نیروی انسانی شرکت های زیرمجموعه موجود خود برای تجهیز و راه اندازی پارک علم و فناوری نیرو استفاده نماید.

ماده ۵ - به منظور تأمین مالی مورد نیاز فعالیت های دانش بنیان و فناور و انجام فعالیت هایی از جمله سرمایه گذاری خطرپذیر، اعطای تسهیلات خطرپذیر، صدور ضمانتنامه و پوشش خطر(ریسک) تجاری سازی محصول یا خدمات منتج از پژوهش و فناوری و حمایت از سایر برنامه های تولید، دانش بنیان و فناور و اشتغال آفرین، شرکت مادر تخصصی توانیر مکلف است با رعایت قوانین و مقررات، مبلغ ده هزار میلیارد (۰۰۰/ ۰۰۰/ ۰۰۰/ ۰۰۰/ ۱۰) ریال از منابع بند (ط) تبصره (۱۵) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور را برای اعطای تسهیلات خطرپذیر به شرکت های دانش بنیان و فناور صنعت برق و شرکت های فعال در حوزه اصلاح الگوی مصرف انرژی، از طریق افزایش سرمایه در اختیار صندوق پژوهش و فناوری صنعت برق و انرژی به عنوان نهاد مالی تخصصی در حوزه نیرو قرار دهد.

ماده ۶ - وزارت مکلف است با همکاری معاونت با استفاده از ظرفیت های صندوق پژوهش و فناوری صنعت برق و انرژی (نیرو)، زیرساخت های لازم به منظور بیمه محصولات فناورانه حوزه برق، انرژی، آب و آبفا را بر اساس ظرفیت شرکت های دانش بنیان و فناور فراهم نماید.

ماده ۷ - وزارت مکلف است با استفاده از ظرفیت های صندوق پژوهش و فناوری برق و انرژی و با همکاری صندوق نوآوری و شکوفایی، با رعایت قوانین و مقررات نسبت به استفاده از ظرفیت صندوق گردشی بهینه سازی انرژی و یا صندوق جسورانه بورسی

از محل اعتبارات طرح یارانه سود تسهیلات و وجوه اداره شده بند (۳) ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و بند (ط) تبصره (۱۵) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ظرف سه ماه اقدام نماید.

ماده ۸ - در راستای تخصیص بهینه تسهیلات خطرپذیر موضوع بخشی از بند (ط) تبصره (۱۵) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، تا سقف بیست و شش هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به شرکت های دانش بنیان و فناور صنعت برق و شرکت های فعال در حوزه اصلاح الگوی مصرف انرژی، کارگروهی با ترکیب معاونت علمی و فناوری رییس جمهور، پژوهشگاه نیرو، سازمان انرژی های تجدیدپذیر و بهره وری انرژی برق (سابتا)، توانیر و سازمان برنامه و بودجه کشور و با مسئولیت معاونت تشکیل می شود.

ماده ۹ - وزارت مجاز است با همکاری معاونت و با رعایت قوانین و مقررات نسبت به راه اندازی حداقل یک کارخانه نوآوری آب و آبفا و یک کارخانه نوآوری برق و انرژی در جوار محیط های صنعتی و پژوهشی خود، با استفاده از امکانات شرکت های وابسته به وزارت و سرمایه گذاری و ظرفیت های بخش خصوصی اقدام نماید.

تبصره - شرکت های توسعه ای وابسته به وزارت، مجاز به سرمایه گذاری مشترک با بخش خصوصی تا سقف چهل و نه درصد (۴۹٪) در تجهیز و راه اندازی کارخانه های نوآوری موضوع این ماده می باشند.

ماده ۱۰ - به منظور زمینه سازی توسعه فعالیت های دانش بنیان و فناور و تشکیل شرکت های جدید فناور، وزارت مکلف است در قالب دستورالعملی که با همکاری معاونت تهیه می کند نسبت به حمایت از ایجاد یا تقویت واحدهای تحقیق و توسعه در شرکت های غیردولتی تأثیرگذار صنعت آب و برق که بخشی از سهام آنها متعلق به دولت یا شرکت های دولتی می باشد و همچنین راه اندازی شتاب دهنده در حوزه آب و آبفا و برق و انرژی توسط آنها، اقدام نماید. همچنین از ایجاد یا تقویت واحدهای تحقیق و توسعه در شرکت های تولیدی و خدماتی صنعت آب و برق کشور و یا تشکیل مراکز رشد و شتاب دهنده های تخصصی وابسته به این شرکت ها حمایت نماید.

ماده ۱۱ - با هدف راهبری تعاملات پژوهش و فناوری از جمله برگزاری فن بازارها و رویدادهای مرتبط با شناسایی چالش ها و ظرفیت ها، پیگیری طرح های پیشران، پذیرش و رسیدگی به طرح های پیشنهادی، تعامل با سایر عناصر زیست بوم نوآوری همانند دانشگاه ها، پارک های علم و فناوری و شرکت های دانش بنیان و هنرستان ها و پژوهش سراهای دانش آموزی در استان ها، وزارت موظف است مجتمع های آموزشی - پژوهشی وزارت در استان های کشور را تحت عنوان پردیس های علم و فناوری نیرو با مجوز وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ظرف دو ماه تجهیز و فعال نماید.

ماده ۱۲ - وزارت مکلف است طرح های پیشران زیر را اجرا نماید:

۱- توسعه بهینه سازی آب، برق و ارتقای شاخص های زیست محیطی در صنایع، کشاورزی و ساختمان.

۲- ارتقای بهره وری در تولید، انتقال و توزیع آب و برق.

۳- افزایش امنیت و تاب آوری صنعت آب و برق، بومی سازی و خودکفایی.

۴- توسعه استفاده از هوش مصنوعی در صنعت آب و برق.

۵- هوشمندسازی سنجش داده های صنعت آب و برق و داده کاوی آمار و اطلاعات مبتنی بر هوش مصنوعی و توسعه سامانه های بومی پایش و مدیریت مصرف آب و برق.

۶- استحصال آبهای ژرف، جوی و نامتعارف، بازیافت پساب و توسعه آب شیرین کن های مبتنی بر انرژی تجدیدپذیر.

۷- کاهش تلفات تولید، انتقال و توزیع در صنعت آب و برق.

۸- انرژی های تجدیدپذیر و زنجیره ارزش آن.

۹- ذخیره سازی انرژی در مقیاس های بزرگ و کوچک.

۱۰- توسعه تبادلات انرژی با کشورهای همسایه و توسعه صادرات کالا و خدمات مرتبط با صنعت آب و برق.

۱۱- بومی سازی و تکمیل حلقه های مفقود زنجیره ارزش انرژی تجدیدپذیر و فناوری های مربوط به تابلو (پنل) خورشیدی با ساز و کار خرید تضمینی.

۱۲- هوشمندسازی صنعت آب و برق.

تبصره - ساز و کار تأمین مالی و اجرایی طرح های پیشران بر اساس دستورالعملی است که از سوی وزارت و در چهارچوب قوانین و مقررات تهیه و ابلاغ می گردد.

ماده ۱۳ - با هدف گسترش استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان و فناور در حوزه بهینه سازی زنجیره عرضه و مصرف آب و انرژی در کشور، وزارت و معاونت و حسب مورد وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، راه و شهرسازی، ارتباطات و فناوری اطلاعات و سازمان حفاظت محیط زیست مکلفند:

۱- ضمن راه اندازی و گسترش بازارهای محلی آب، دستورالعمل بازار بهینه سازی حوزه آب در چهارچوب قوانین و مقررات با رویکرد ارائه اوراق صرفه جویی آب را ظرف دو ماه تهیه و به تصویب مراجع ذی ربط برسانند.

۲- طرح های نمونه (پایلوت) بازارهای بهینه سازی مصرف انرژی و آب را در بخش های مصرف کننده عمده (نیروگاه، ساختمان، صنعت و کشاورزی) با استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان و فناور، برنامه ریزی و اجرا نمایند. همچنین دستورالعمل اجرایی صدور اوراق صرفه جویی سوخت ناشی از پروژه های بهینه سازی و صرفه جویی در مصرف برق و تولید برق از منابع تجدیدپذیر و عرضه این اوراق در بازار بهینه سازی انرژی و محیط زیست را تدوین و ابلاغ نمایند و مشوق های لازم برای صادرات معادل نفت خام انرژی صرفه جویی شده را به مراجع قانونی ذی ربط پیشنهاد نمایند.

۳- در دوره های کمبود آب و برق نسبت به هوشمندسازی مصرف آب و برق از ظرفیت شرکت های دانش بنیان و فناور استفاده نمایند.

ماده ۱۴ - وزارت مکلف است از ابتدای سال ۱۴۰۱ ردیف اعتباری با عنوان برنامه تولید، دانش بنیان و فناور و اشتغال آفرین، به میزان دو درصد (۲٪) از درآمدهای عملیاتی و غیرعملیاتی شرکت های تابعه و وابسته وزارت با رعایت سقف بودجه سالانه را به منظور اجرای طرح های پیشران ماده (۸) این آیین نامه و طرح آزمایشی (پایلوت) های صنعتی، تولید بار اول با رعایت قوانین و

مقررات مربوطه حمایت و پوشش ریسک تجاری سازی طرح های توسعه فناوری ایجاد نماید. دستورالعمل اجرایی نحوه هزینه کرد اعتبارات این ماده، ظرف یک ماه از سوی وزارت ابلاغ می شود.

تبصره - اعتبارات تخصیص یافته در این ماده در صورت عدم هزینه کرد در سال مالی مربوط، جهت حمایت از برنامه تولید، دانش بنیان و فناور و اشتغال آفرین، در اختیار صندوق پژوهش و فناوری نیرو قرار می گیرد.

ماده ۱۵ - به منظور استقرار نظام نوآوری باز و رویکرد دانش بنیان و فناور و تعریف نقش و جایگاه عناصر فناوری و نوآوری در تعامل با ساختارهای موجود، وزارت مکلف است ظرف حداکثر سه ماه مطالعات لازم برای آسیب شناسی و اصلاح فرآیندها را انجام داده و در صورت نیاز پیشنهادهای اصلاحی را به مراجع ذی ربط ارائه نماید. مراجع مذکور مکلفند حداکثر ظرف یک ماه، پیشنهادهای وزارت نیرو را بررسی نموده و نتیجه را اعلام نمایند.

تبصره - شرکت های مادر تخصصی تابعه وزارت نیرو مکلفند برنامه جامع آموزش و فرهنگ سازی سازمانی در حوزه تخصصی خود را با رویکرد اشتغال آفرین و دانش بنیان و فناور، حداکثر ظرف سه ماه تهیه و پس از تصویب در ستاد موضوع ماده (۲) اجرایی نمایند.

ماده ۱۶ - به وزارت و مؤسسات و شرکت های تابعه آن اجازه داده می شود به منظور حمایت از سرمایه گذاری بخش خصوصی، در چهارچوب قانون جهش تولید دانش بنیان - مصوب ۱۴۰۱-، حق بهره برداری علمی - پژوهشی ذیل آن وزارتخانه را در قالب مشارکت در منفعت محصول نهایی با حداقل تشریفات تا سقف پانزده سال به شرکت های دانش بنیان و فناور واگذار نماید. آیین نامه اجرایی این بند ظرف دو ماه توسط وزارت با همکاری معاونت تهیه و ابلاغ می گردد.

ماده ۱۷ - به منظور افزایش سهم اشتغال دانش بنیان و فناور صنعت آب و برق از فارغ التحصیلان دانشگاهی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی، وزارت مکلف است با در اختیار قرار دادن فرصت های حضور و ارتباط با صنعت، زمینه توانمندسازی، مهارت افزایی و مسأله یابی منتهی به اشتغال دانش بنیان و فناور را فراهم نماید. بدین منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با همکاری وزارت و در چهارچوب برنامه مشترک با محوریت پردیس شهید عباسپور دانشگاه شهید بهشتی و سایر ظرفیت های موجود اقدام نماید. هدایت شغلی، استعدادیابی، کارورزی، شبکه سازی، ایجاد هسته های فناوری و شرکت های دانش بنیان و فناور و کارآفرینی از طریق مربی گری صنعتی (منتورینگ) و برگزاری دوره های مکمل پودمانی در طی دوره تحصیل، در قالب فعالیت سکو (پلتفرمی)، از طریق این دانشگاه پیگیری می شود. این دانشگاه باید در تعامل با کلیه دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی، امکان پذیرش کلیه دانشجویان در حال تحصیل را به صورت فرصت برابر در کل کشور فراهم نماید.

ماده ۱۸ - وزارت با همکاری معاونت مکلف است در راستای خودکفایی در تولید مواد و تجهیزات مورد نیاز کشور در حوزه آب و برق حداکثر ظرف دو ماه، دستورالعمل تسهیل ورود شرکت های دانش بنیان و فناور تولیدکننده تجهیزات و مواد را به فهرست سازنده (وندورلیست)های داخلی و خارجی خود ابلاغ نماید. این شیوه نامه شامل بازنگری نظام ارزیابی پیمانکاران به نحوی که دانش بنیان و فناور شدن آنها تسهیل شود، می باشد.

ماده ۱۹ - به منظور تحقق ارتقای بهره وری هدف گذاری شده در این آیین نامه، وزارت مکلف است شاخص های بهره وری متناسب را تا پایان خرداد سال ۱۴۰۱ به سازمان ملی بهره وری ایران ارایه و به تأیید سازمان مذکور برساند. وزارت مکلف است در مقاطع زمانی سه ماهه گزارش اقدامات و عملکرد شاخص های بهره وری را به سازمان ملی بهره وری ایران ارایه و این سازمان پس

از بررسی و تأیید گزارش ارتقای بهره‌وری مربوط به این آیین‌نامه را به سازمان برنامه و بودجه کشور جهت تخصیص اعتبار ارایه نماید.